

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 187/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti L. F., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trenčín p r i k a z u j e , aby vo veci sp. zn. 3 C 105/2004 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. L. F. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý nahradiť L. F. trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. H., Advokátska kancelária, K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2007 doručená sťažnosť L. F., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. H., K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004.

Sťažovateľ sa sťažnosťou dovoľáva ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a to základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je podľa jeho názoru dlhodobo porušované postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 24. júna 2004 podal Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Návrh, ktorý podal, nemal všetky zákonom požadované náležitosti, preto ho okresný súd vyzval, aby

podanie v požadovanom smere doplnil. Dňa 16. júla 2004 podal žalobu, ktorá obsahovala všetky náležitosti vrátane žalobného petitu.

Dňa 26. júla 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby ohodnotil predmet konania za účelom vyrubenia súdneho poplatku. Právny zástupca sťažovateľa na výzvu reagoval, 30. júla 2004 zaslal odhad a zároveň požiadal, aby bol sťažovateľ oslobodený od súdnych poplatkov. Okresný súd opätovne vyzval sťažovateľa, aby dokladoval svoje osobné, rodinné, majetkové a iné pomery, aby mohol o prípadnom oslobodení od platenia súdnych poplatkov rozhodnúť. Tieto skutočnosti mu boli zaslané a dokladované prílohami k podaniu z 20. októbra 2004.

V dôsledku zrušenia Okresného súdu Bánovce nad Bebravou prešla celá agenda na okresný súd.

Okresný súd oslobodil sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov a zaslal právnemu zástupcovi vyjadrenie žalovaných. Súčasne oznámil, že prvé pojednávanie nariadil na 7. júl 2005.

Z vyjadrenia doručeného právnemu zástupcovi sťažovateľa vyplynulo, že žalovaní krátko pred podaním návrhu previedli svoj spoluvlastnícky podiel na svoju dcéru, preto sťažovateľ musel vziať žalobu proti žalovaným späť a požiadať, aby okresný súd konal s dcérou žalovaných ako novým účastníkom konania. Vzhľadom na zložitosť tohto procesného úkonu a potrebu doručovania návrhu na začatie konania novej žalovanej požiadal právny zástupca v mene sťažovateľa o ospravedlnenie ich neúčasti na nariadenom pojednávaní a o nariadenie iného termínu v čo najkratšom čase. Sťažovateľ tak postupoval najmä z dôvodu hospodárnosti konania, pretože bolo zrejmé, že pojednávanie, ktoré bolo naplánované na 7. júl 2005, by sa nekonalo a bolo by odročené, pretože by novej žalovanej ešte nebol doručený návrh a neuplynula by jej lehota, aby mohla požiadať o poskytnutie právnej pomoci. Sťažovateľ a jeho právny zástupca by museli kvôli tomuto procesnému úkonu cestovať z K. do T. a späť.

Okresný súd uznesením z 23. novembra 2006, teda po viac ako jednom roku, rozhodol o pripustení novej žalovanej - dcéry pôvodných žalovaných. Súčasne priznal pôvodným žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie ešte 30. novembra 2006. Uvedené rozhodnutie o priznaní trov bolo posledným procesným úkonom okresného súdu, o ktorom má sťažovateľ vedomosť.

Dňa 1. februára 2007 sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní a požiadal okresný súd, aby konal. Okresný súd prietahy v konaní neuznal.

Podľa názoru sťažovateľa je zrejmé, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 3 C 105/2004 neprebíha bez zbytočných prietahov, pretože od podania žaloby uplynula doba skoro 3 rokov, a konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené. Z pohľadu sťažovateľa ide o dôležitú vec, pretože nehnuteľnosti vôbec nemôže užívať ako podielový spoluvlastník, a v celom rozsahu ich užíva dcéra pôvodných žalovaných s jej rodinou bez náhrady vyplácanej sťažovateľovi. Pomalé konanie okresného súdu v predmetnej veci z dôvodu prípadnej preťažnosti okresného súdu, ho nezbavuje zodpovednosti. Sťažovateľ sa domnieva, že vzhľadom na doterajší priebeh konania je možnosť na nápravu bez intervencie ústavného súdu minimálna, pretože on aj jeho právny zástupca už apelovali, aby okresný súd konal riadne a bez prietahov.

Podľa názoru sťažovateľa v súdnom spore neexistujú také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o takej zložitosti veci, ktorá by mohla odôvodniť doterajší zdĺhavý priebeh konania. Sťažovateľ je presvedčený, že ani on, ani jeho právny zástupca svojím „správaním“ v predmetnom spore nezavinili prietahy v konaní. Dĺžka konania je ovplyvnená výlučne postupom okresného súdu v tomto konaní.

Sťažovateľ žiada priznať náhradu nemajetkovej ujmy a so zreteľom na všetky okolnosti zakladajúce namietané porušenie práva a podľa zásad spravodlivosti požaduje náhradu nemajetkovej ujmy v sume 30 000 Sk.

Sťažovateľ zároveň žiada, aby bol okresný súd zaviazaný nahradiť jeho trovy konania v sume 6 296 Sk.

Vzhľadom na uvádzané skutkové a právne okolnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci nálezom rozhodol, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004 porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 105/2004 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 30 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 6 296 Sk do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 187/07 zo 4. septembra 2007 prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu a právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Podpredseda okresného súdu a právny zástupca sťažovateľa oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Podpredseda okresného súdu predložil ústavnému súdu vyjadrenie k sťažnosti, v ktorej uviedol:

„Vo veci sp. zn. BN-3 C/105/2004 bol návrh doručený súdu dňa 24. 06. 2004. Išlo o neúplný návrh, v ktorom sa navrhovateľ domáhal zrušenia a vysporiadania podielového spoluvlastníctva a vydania bezdôvodného obohatenia.

Po podaní návrhu začal súd neodkladne konať, keď uznesením zo dňa 07. 07. 2004 vyzval navrhovateľa na doplnenie návrhu. Následne súd konal ďalšími úkonmi smerujúcimi k skončeniu veci - úkony na zistenie hodnoty predmetu sporu za účelom vyrúbenia súdneho poplatku, následne vyrúbenia súdneho poplatku, rozhodovania o oslobodení navrhovateľa od platenia súdneho poplatku, zmeny návrhu, zámeny účastníkov, rozhodnutia o trovách konania, predloženia veci na rozhodnutie o odvolaní.

Sme toho názoru, že vzhľadom na povahu veci a konanie navrhovateľa - neúplný návrh, platenie súd poplatku, zmena návrhu, zámena účastníkov, - nebolo zo strany konajúcej sudkyne postupované tak, aby došlo k zbytočným priet'ahom v konaní.

Na časový odstup medzi jednotlivými úkonmi konajúcej sudkyne iné okolnosti ako zaťaženosť súdu nemáme.

Na verejnom ústnom pojednávaní netrváme.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote súdom zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 C 105/2004.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98, II. ÚS 210/03). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pri posudzovaní právnej a faktickej zložitosti namietaného konania ústavný súd konštatuje, že zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a vydanie bezdôvodného obohatenia nemožno považovať za zložité. Túto skutočnosť nenamieta ani okresný súd.

2. Ústavný súd pri posudzovaní predmetného konania podľa kritéria správanie sťažovateľa ako účastníka konania z analýzy spisu sp. zn. 3 C 105/2004 zistil, že sťažovateľ v priebehu konania včas reagoval na výzvy okresného súdu. Na pojednávaní 7. júla 2005 sa však on ani jeho právny zástupca nezúčastnil, čo odôvodnil hospodárnosťou konania. Ústavný súd je toho názoru, že práve s odkazom na hospodárnosť konania je povinnosťou účastníkov zúčastňovať sa nariadených pojednávaní a poskytovať súdu potrebnú súčinnosť, o to viac, ak sami od konajúceho súdu vyžadujú plynulé konanie v ich záležitosti. V tomto smere sťažovateľ k plynulosti konania neprispel.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v doterajšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 3 C 105/2004. Z analýzy predmetného súdneho spisu vyplynulo že od podania žaloby v júni 2004 do októbra 2004 konal plynulo. Od októbra 2004 do apríla 2005, keď okresný súd uznesením rozhodol o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi, nebol vo veci vykonaný žiadny úkon. Okresný súd bol nečinný aj v období od júna 2005 do februára 2006. Od 18. decembra 2006 do 21. mája 2007 sa spis po odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 23. novembra 2006 nachádzal na Krajskom súde v Trenčíne. Po tom, ako bol spis vrátený okresnému súdu však tento súd až do decembra 2007 nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci. V období najmenej dvadsiatich mesiacov v trvaní sporu dochádzalo zo strany okresného súdu k zbytočným priet'ahom v konaní, v dôsledku čoho došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Zo súdneho spisu sp. zn. 3 C 105/2004 vyplýva, že v období od podania sťažnosti do jej prerokovania ústavným súdom okresný súd vo veci meritórne nerozhodol, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ žiada, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 30 000 Sk ako náhrada nemajetkovej ujmy.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom, právnu i faktickú zložitosť veci, ako aj pôsobenie sťažovateľa ako účastníka konania v doterajšom priebehu konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 30 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 6 296 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008